

Conclusions del Laboratori

1. Funcions parcialment coincidents, justifica la col·laboració

La biblioteca pública i la biblioteca escolar coincideixen en una sèrie de funcions: informativa, pedagògica i de lleure i, al mateix temps, es diferencien quant als seus objectius, especialment pel que fa necessitats dels usuaris, alguns dels serveis, instal·lacions, col·lecció i recursos documentals.

La BE ha de donar resposta al programa educatiu de centre i, per tant, els seus usuaris són els alumnes, el professorat i el conjunt de la comunitat educativa; mentre que la BP s'adreça al conjunt de la població, i ha de satisfer les necessitats d'informació i de cultura d'una varietat de públic i d'interessos molt més àmplia.

Per tant, es tracta de dos tipus de biblioteques que es complementen i es necessiten, però l'existència d'una no substitueix les mancances o la inexistència de l'altra. Aquesta realitat justifica una col·laboració entre les dues, per tal de poder compartir i rendibilitzar els recursos.

2. La biblioteca escolar

La biblioteca escolar es defineix com un centre de recursos per a l'aprenentatge, on el professorat pot posar en pràctica una metodologia més activa amb l'aplicació de noves estratègies d'ensenyament. És una eina imprescindible per a la formació dels nois i noies en la societat de la informació. La BE ha de ser un espai educatiu amb quatre àmbits d'actuació:

- Com a centre d'aprenentatge.
- Com a centre d'informació.
- Com a centre de lectura.
- Com a centre de dinamització cultural.

Caldria pensar com avançar, en un futur immediat, cap a models que facin de la BE espais d'aprenentatge dotat amb els últims recursos materials i relacionat en el món de la informació i de les noves tecnologies, com per exemple: BE tipus **CRAI** (Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació) i/o altres.

3. Necessitat d'una xarxa documental educativa.

Perquè la col·laboració entre BP i BE sigui efectiva, cal un desplegament de la BE i una aposta clara i ferma.

El programa de biblioteques escolars "puntedu" del Departament d'Educació és només un bon inici. El seu objectiu és clar: *Potenciar la BE "punedu" com un espai de recursos on es troba informació en tot tipus de suport. Fer possible que la seva utilització incorpori noves metodologies en el desenvolupament de les àrees del currículum, incorpori la millora de les competències de la lectura, escriptura i cerca i gestió de la informació, i augmenti l'autonomia per a la construcció del propi coneixement amb l'ús de diverses fonts d'informació.*

Però cal tenir present que les biblioteques són serveis dinàmics que exigeixen una actualització constant del seu fons i dels seus recursos, per això es fa imprescindible l'existència d'una **xarxa documental educativa** que en garanteixi la seva continuïtat.

Reptes:

- Desplegament de la BE en estructura de Xarxa, seguint el model d'altres tipologies de biblioteques (universitàries, públiques...)

- o Crear serveis tècnics centrals: que permetin el treball en xarxa i ofereixen serveis per a totes les biblioteques escolars:
 - Part de la compra del fons centralitzada
 - Recursos per a la selecció bibliogràfica
 - Suport en la catalogació de recursos
 - Catàleg únic
 - Portal amb recursos d'informació: Cal que existeixin un portal de biblioteca escolar [Cultura + Ensenyament], amb recursos organitzats d'informació per àmbits temàtics.
 - Biblioteques escolars organitzades per zones, coincidents amb les dels CRPs. Suport dels CRPs per una coordinació territorial. Suport bibliotecari des del CPRs...

Cal que el programa de biblioteques escolars "punedu" es converteixi en Servei permanent que garanteixi la continuïtat de la BE i afavoreixi la seva cooperació amb la BP.

Així mateix, s'apunta com a necessari dissenyar indicadors d'avaluació del programa de les biblioteques escolars, per tal de poder avaluar i implementar millores en el seu desenvolupament.

4. Personal

La riquesa i la qualitat de la biblioteca depenen dels recursos humans disponibles dins i més enllà de la BE. Per això és imprescindible comptar amb personal ben format i motivat, integrat per nombre suficient de membres segons la grandària del centre educatiu i les seves necessitats de serveis bibliotecaris.

El debat sobre el perfil de la persona responsable de la biblioteca escolar ha estat molt interessant donada la diversitat existent entre els participants, deguda a la seva procedència professional. Aquest debat ha dibuixat un doble escenari:

- o En els centres de Primària: el responsable de biblioteca o bibliotecari hauria de ser un mestre amb formació en Biblioteconomia i suport d'un professional, responsable del fons documental (mediateca) del CRP de la zona, per a l'organització i dinamització de la BE.
- o En els centres de Secundària: el responsable de la biblioteca hauria de ser una persona capacitada tan en biblioteconomia com en pedagogia. I essent la "informació i la documentació" una matèria del coneixement, caldria que aquest professional formés part del claustre de professors.

5. Modalitats de col·laboració BP/BE

La major part de les sessions del Laboratori han desenvolupat i valorat les possibilitats de col·laboració entre la biblioteca escolar i la biblioteca pública.

En l'actualitat, tot i la coincidència parcial en les seves funcions, les col·laboracions són puntuals, i són més fruit de la bona voluntat del personal que la d'un acord preestablert o la voluntat i recolzament institucional. Creiem que en la mesura que aquesta col·laboració s'inclougui en la planificació per objectius, i hi hagi acord institucional, aquesta pot esdevenir més permanent i estesa, amb uns objectius a assolir prefixats i definits, que milloraran alguns dels serveis que actualment es donen per part dels dos serveis bibliotecaris i incidiran positivament, entre d'altres, en l'existència i desenvolupament de plans de foment de la lectura, en clau municipal.

La col·laboració entre els dos serveis bibliotecaris (BE i BP) pot comportar el disseny de serveis i d'activitats de manera conjunta, o el suport en diferents àmbits. En les diverses sessions s'han recollit totes aquestes possibilitats de col·laboració, per tipologia de serveis i/o activitats.

6. Instruments per garantir la col·laboració entre BP i BE

Les Directrius IFLA/UNESCO per a la biblioteca escolar, estableixen que un acord per escrit pot facilitar la col·laboració entre els dos serveis, i que aquest hauria d'incloure els següents punts:

- o Mesures comunes per la cooperació
- o Especificació i definició de les àrees de cooperació

- Especificació de les implicacions econòmiques i de com compartir costos.
- Calendari per al període de cooperació

Aquest elements s'han d'incloure en un Pla anual, amb l'establiment dels objectius:

- Organitzar i realitzar programes de formació d'usuaris
- Dinamitzar Plans de lectura
- Interacció entre BP i BE en facilitar materials en préstec

El Pla anual cal contempli: la temporalització, les autories, la valoració econòmica i l'avaluació.

7. Plans de Lectura

Part del treball del Laboratori s'ha centrat en la importància i necessitat de la lectura. De fet en la societat moderna, en l'era de la informació i del coneixement, qui no sigui capaç de comprendre un text escrit es veurà en inferioritat de condicions i possibilitats. D'aquí la importància d'organitzar Plans de foment a la lectura que tenen com objectiu: fer lectors capaços de comprendre, interpretar i gaudir d'un text escrit. S'ha aprofundit en dues modalitats coincidents en el seu objectiu però quelcom diferenciats pel que fa els agents:

- **Pla de Lectura de Centre** que cal estructurar-lo segons tres eixos:
 - **Foment i animació a la lectura:** la lectura com a lleure, la lectura per plaer
 - **Capacitació en l'ús de la informació:** l'aplicació d'estratègies d'aprenentatge per capacitar als alumnes en la utilització de la informació per adquirir nous coneixements.
 - **Formació d'usuaris:** la capacitació dels alumnes en l'ús de la biblioteca, tan de la BE com de la BP.
- **Pla de Lectura Municipal** basat en la corresponsabilitat dels agents implicats i amb la finalitat de sumar esforços i orientar les actuacions del Pla en el territori amb criteris comuns i compartits. La seva realització és un clar exponent de la col·laboració entre les dues biblioteques. La implicació de l'Ajuntament, és en bona part la clau del seu èxit.

8. Alguna consideració en relació al model definit

Tenint en compte les diferents realitat existents en el nostre territori (nuclis urbans petits, àmbits rurals...), s'ha coincidit en pensar que no existeix un model únic per tot el territori català, i que cal pensar com organitzar els serveis bibliotecaris en aquestes zones.

Partint del principi que, cap biblioteca pot substituir l'altra i que la resposta bibliotecària ha de partir del treball en xarxa de cada sistema i de les TICs; algunes realitats concretes poden fer possible pensar en models compartits.

9. Paper dels CRPs

Els CRPs tenen, entre altres, dues funcions bàsiques: l'organització d'activitats de formació permanent del professorat i la gestió i difusió de recursos. Aquestes funcions van dirigides als centres educatius, d'un àmbit territorial concret, amb la finalitat d'assessorar i col·laborar en la millora de la qualitat educativa.

Pel que fa a la **gestió i difusió de recursos**, els CRPs haurien de ser els centres de documentació pedagògica per excel·lència, on el professorat hauria de trobar la documentació i la informació necessària per a la seva formació permanent i per a la seva tasca docent. Els CRPs, conjuntament amb la BP, haurien de constituir un nucli d'assessorament i de suport per a les BE, contemplant conjuntament els aspectes més especialitzats tan en el camp pedagògic com en el de les tècniques documentals.

Dins del marc de **formació al professorat**, és convenient comptar amb la col·laboració dels professionals de BP per a una part de l'oferta formativa, com pot ser: en recursos d'informació

local i formes d'accés, fonts d'informació especialitzada, formació d'usuaris..., d'acord amb les necessitats que detectin els CRP.

És en aquest context on hauríem de definir les vies de cooperació entre la BE i la BP per a la millora dels serveis bibliotecaris destinats als infants i joves d'una comunitat determinada. Els CRPs són serveis que tenen un lligam molt directe amb els centres educatius i per tant amb el professorat, és en aquest sentit que poden fer de nucli i d'enllaç entre les BE i les BP.

10. Compromís dels diferents nivells de l'Administració

Cal establir dos nivells de compromisos: pel desplegament de la BE en el nostre país, i per tal d'afavorir la col·laboració entre les dues tipologies de biblioteques.

10.1 Pel desplegament de la BE

► Rol de les administracions per conceptes

Serveis de suport tècnic:

- Unitats específiques a nivell regional o nacional (programari, catalogació única, generació de webs, directrius...).

Dotacions per materials d'informació: local, regional o nacional

- Lots fundacionals
- Pressupostos específics per al manteniment del fons
- Subscripció a recursos electrònics
- Creació i distribució de continguts en xarxa

Equipaments:

- Mobiliari, ordinadors etc....local i/o nacional
- Personal format i amb una dedicació adequada per a l'acompliment de les seves funcions.
- Formació: nacional i/o local
- Dotacions: nacional i/o local (segons model). Caldria evitar que fos a càrrec de les AMPES

Coordinació:

- En el territori: local (centres de recursos pedagògics, biblioteca pública), regional
- En xarxa: nacional (amb relació a local i regional)

10.2 Per tal de potenciar la col·laboració entre la BE i la BP

Perquè aquesta col·laboració sigui possible i perquè ambdues biblioteques puguin exercir les seves funcions i assolir els seus objectius, és imprescindible que les diferents administracions responsables de les BP i de les BE subscriuguin convenis de col·laboració de caràcter local o autonòmic per a seva execució.

Pel que fa a **l'administració local**, l'Ajuntament, a través de les regidories de cultura i ensenyament, han de creure i recolzar aquestes accions de suport entre BP i BE.

També **l'administració autonòmica o supramunicipal** posarà en marxa plans de cooperació per facilitar el desenvolupament de les competències en matèria de BP i BE.

Cal un convenciment ple de **l'administració local i autonòmica** de què el servei de la BE és tan important com el de BP, i que cal donar suport a les dues. Sense això difícilment hi haurà cooperació.